

"Het begint morgen. Om vijf uur"

Leopold III overlegt te velde met de generaals Van Den Berghe en Denis. Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis.

Premier Pierlot meldt op 9 mei aan z'n vrouw dat de plannen voor het pinksterweekend vervallen. KOS

Duitse journalist informeert top Belgische regering

Donderdag 9 mei is een prachtige, zonnige dag. Iedereen verheugt zich op het komende verlengde pinksterweekend. Alleen een beperkt kringetje in Brussel ziet aan het eind van de dag donkere wolken samepakken aan de horizon. "Het begint morgenochtend. Om vijf uur."

Begin mei 1940 loopt de spanning aan onze grenzen weer op. Hitler neemt op 1 mei het besluit dat de Wehrmacht op 4 mei zal aanvallen. Maar omdat het weer niet meezit, wordt de aanvalsdatum uitgesteld. Eerst tot de 6de, dan de 7de.

Vervolgens is het voor woensdag 8 mei. Abwehr-kolonel Hans Oster brieft elke keer zijn goeie vriend Bert Sas, Nederlands militair attaché in Berlijn. Die geeft zijn informatie door aan zijn Belgische collega, kolonel Goethals. Op 7 mei 's avonds seint Goethals dat het offensief ook op 8 mei niet doorgaat.

De boodschap zorgt voor wat ontspanning in Brussel. Graaf Capelle, secretaris van koning Leopold, dineert bij de Duitse ambassadeur Von Bülow-Schwante in Brussel. "De neutraliteit van België komt ons goed uit. Jullie hebben niks te vrezen", zegt die met de hand op het hart.

Donderdag 9 mei is een prachtige, zonnige dag. De eerste sinds lang. Generaal Van Overstraeten, militaire raadgever van koning Leopold en officieuze baas van het leger, gaat op inspectie ten zuiden van Leuven. Daar werken de troepen met van de Engelsen geleende graafmachines aan een antitankgracht. Er gaapt nog een gat van vijf kilometer tot aan de aansluiting met de 'IJzeren muur' bij het Meerdaalbos. Maar dat kan het redelijk geruste gemoed van Van Overstraeten niet verstoren.

Grote oefening

Generaal Michiels, stafchef van het leger, informeert op Buitenlandse Zaken of de toestand niet toelaat iets guller te zijn met verlof voor de gemobiliseerde soldaten. Er is veel werk op het land. Daarom is al een gunstmaatregel toegestaan - tien dagen bijzonder verlof - aan soldaten uit een landbouwersgezin. Ook de andere mannen willen wel eens voor een langere periode naar huis.

In de late namiddag beslist de generaal opnieuw vijfdaags verlof toe te staan, in plaats van slechts twee dagen per keer.

Terwijl dat nieuws wordt doorgebeld naar de eenheden - waar het vanzelfsprekend enthousiast wordt onthaald - praten Van Overstraeten en Michiels in het bureau van die laatste over de grote oefening die morgen zal plaatsvinden in het kamp van Beverlo. Er zal met scherp geschoten worden en er zullen vliegtuigen ingezet worden. Het moet zoveel mogelijk op een echte, moderne veldslag lijken. Koning Leopold zal aanwezig zijn.

Zoals elke dag om vijf uur in de namiddag, neemt premier Hubert Pierlot een theepauze. Hij praat wat met zijn kabinetschef, de Bruggeling Pierre d'Ydewalle. Pierlot zou graag het pinksterweekend thuis in Bertrix gaan doorbrengen. Maar is het wel verstandig zich nu zo ver van Brussel te verwijderen, vraagt de eerste minister zich af. Hij stelt de beslissing uit. "Ik vrees dat we onze congéplannen toch beter opbergen", zegt hij als zijn medewerker de kamer verlaat.

"Een vriend"

Pierre d'Ydewalle zit amper weer achter zijn bureau, of perschef Maurice Iweins komt binnengestormd: "Pierre. Ik wil er niks op verwedden, want het is een veel te trieste weddenschap. Maar zeg aan mijnheer Pierlot dat het deze keer zover is."

Waarop Iweins vertelt dat hij pas bezoek heeft gekregen van Walter J. Frings, de correspondent van de Frankfurter Zeitung in Brussel. Op de stoep voor de Wetstraat 16 stond diens auto klaar, met daarin zijn vrouw en kinderen en veel bagage. "Ik beschouw u als een vriend", had Frings hem gezegd. "Het begint morgen. Om vijf uur. Ik wil er niet middenin zitten. Mocht u aan mijn woorden twijfelen, ik heb contacten op de Duitse ambassade. Trouwens, ga maar

eens kijken daar. De schoorstenen roken. Ze zijn al hun dossiers aan het verbranden." De Staatsveiligheid bevestigt: op deze zeer zomers aandoende lentedag kringelt er rook uit de schoorstenen van de Duitse ambassade.

Terwijl perschef Maurice Iweins naar zijn andere baas rent - hij vervult dezelfde functie bij Paul-Henri Spaak op Buitenlandse Zaken - brengt d'Ydewalle premier Pierlot op de hoogte. Die werkt gewoon door. Spaak, van zijn kant, ontvangt het verontrustende nieuws van het vertrek van de Duitse journalist met gefronste wenkbrauwen. Volgens zijn kabinetschef is hij "erg onder de indruk".

De avond valt. Paul-Henri Spaak hijst zich met veel tegenzin in zijn smoking. Hij wordt verwacht op de Bulgaarse ambassade, voor een galadiner. Premier Pierlot vertrekt vanuit de Wetstraat 16 naar zijn Brusselse thuis aan de Aarlenstraat. Hij zegt tegen zijn vrouw dat de plannen voor het pinksterweekend definitief geschrapt zijn. Stafchef Oscar Michiels verlaat de Koninklijke Militaire School om een uur of negen. Hij woont juist om het hoekje, aan de Leonardo da Vincistraat. Ook generaal Van Overstraeten zit thuis. Hij heeft daar een geheime telefoonlijn die hem rechtstreeks verbindt met de generale staf en - via de centrale in de ondergrondse bunker van het Warandepark - met alle grote eenheden te velde.

Commandant Leon Buisseret blijft wel op post. Hij is 'van wacht' op het 2de Bureau, de militaire inlichtingen, en weet dat het voor hem geen rustige nacht wordt.

Zwemmen in openlucht

Behalve dit kleine groepje maakt niemand in het land zich veel zorgen. Tot in de hoogste kringen zelfs. Minister van Volksgezondheid Marcel-Henri Jaspar, in geval van oorlog bevoegd voor het

vluchtelingenvraagstuk, weet zoals de meeste van zijn collega's niet meer dan de rest van de bevolking. Hij geniet van deze eerste warme lenteavond. "Na het werk ben ik wat gaan zwemmen in openlucht", schrijft hij later in zijn memoires. "Mijn vrouw en ik gingen uit eten aan het meer van Genval. De avond was zacht. Niets verstoorde de rust van de bosrijke omgeving. De restaurants zaten bomvol en moesten klanten weigeren. In de 'guinguettes' (tavernes) langs de boswegen werd gelachen en gedanst op het ritme van de meest recente liedjes. Iedereen was gelukkig."

Aan dat geluk zal enkele uren later brutaal een einde komen.